

ling, Detailbehandling, end det var forudsat. Jeg vil tillade mig at minde den højtærede Kommission om, at der knyttes væsentlige og vigtige Forventninger til dette forberedende Arbejde og ogsaa særlig den Forventning, at det maatte kunne foreligge for Rigsdagen til næste Aar.

Til Behandling af de store Landbo-reformer vedtog vi sidste Winter Nedsættelsen af en Landbot Kommission. Tanken med denne var, at det vilde blive en rigtig Kommission, hvis Arbejde vilde række over en lang Aarrække, men at den efterhaanden vilde kunne fremsætte Resultater af sit Arbejde, større eller mindre, og at noget saadant allerede skulde kunne foreligge i den Rigsdags Samling, som nu begynder. Man forudsatte, at der var Spørgsmaal, som ikke vare vanskeligere at behandle, end at de hurtig kunde blive forelagte her. Det er ikke sket, og Hindringen derfor har jo været den, at Kommissionens endelige Nedsættelse er foregaaet saa sent, at den, som bekendt, kun har haft sit første Møde i de allerførste Dage. Ogsaa i den Henseende er altsaa Sommeren gaaet hen, og jeg fejler maasse ikke ved at antage, at dette ligeledes staar i Forbindelse med de stiftende Forhold i Regeringen. Naar vi have tilladt os at fremsætte et lille Forslag til en Reform, der vilde fortære under Landbot Kommissionen, gentager jeg, at dette paa ingen Maade er for at ville gaa Landbot Kommissionen forbi, men kun i Erkendelse af, at den har begyndt sit Arbejde saa sent, at dens Indstilling heller ikke herom kunde ventes nu i dette Øjeblik, og Sagen i sig selv er jo ikke vidtløftigere, end at den nok vil kunne behandles af Rigsdagen. Jeg haaber imidlertid og opfordrer til, at ogsaa denne Kommission maa fremme sit Arbejde saaledes, at vigtigere Sager kunne komme til at ligge paa Tingets Bord ad Aare.

Vanskeligere end noget andet er maasse den Skattereform, som har været Genstand for saa megen Forhandling og Omtale og saa mange delte Meninger. Allerede i Fjor drøftedes det foreløbig, hvorledes man skulde kunne tage denne Sag op, hvorledes det var høiløst for Sagens Fremme i sig selv. Jeg antager ogsaa, at det her ikke vil være nok blot at genoptage gamle Tanker, gamle Forslag og vække ny Strid om disse. Jeg

tror ikke, at det vilde være tjenligt til andet end til at skabe Programmer, og det er dog egentlig ikke det, der nu skulde være Opgaven. Ogsaa her trænges der, forekommer det mig, til en Forberedelse, som kunde tillægges Sagen for Rigsdagen, og jeg skal henstille den Tanke, om det ikke vilde være rigtigt, at dette skete i Løbet af indeværende Samling, saaledes at en Skattekommission, specielt en Toldkommission, kunde forberede dette til Forelæggelse ad Aare. Jeg vil straks tilføje, at efter min Mening burde det ikke være en saadan Kommissions Opgave at skabe Programmer til fremtidig Strid mellem de modsat interesserede Parter, men den skulde derimod have den Opgave at søge at finde, hvad der efter de bestaaende Vilkaar, de bestaaende Tidsumstændigheder, kunde tænkes opnaaet Enighed om paa Rigsdagen. Jeg antager ligeledes, at der vil være ikke ringe Samstemning for at gaa den Vej, og atter med det Forbehold, at denne Kommission lige saa lidt som de andre af mig nævnte Kommissioner maa blive noget Gemmested for Reformen, men tværtimod saaledes, at de kunne være fremme til Optagelse ad Aare.

Et vente jo paa Udbyttet af de Overvejelser, som finde Sted i Skole- og Kirke-ministeriet over for Reformen paa Stolens og Kirkens Omraade. Der har jo været ventet derpaa et Par Aar, jeg antager, at Tiden nærmer sig, da der ogsaa i den Henseende vil kunne foreligge et Resultat at bygge paa.

I hvert Fald er det min Forventning og mit Haab, at Striden eller, om man vil, Valgbevægelsen til Foraaret vil komme til at dreje sig om, hvem der vil være med til et virkelig virksomt og frugtbart Arbejde over for de store Reformen, som Fremtiden stiller i Udsigt. Jeg ved meget vel, at man fra anden Side vil tro at være interesseret i at faa en Valgbevægelse rejst paa det gamle Spørgsmaal: for eller imod Forliget. Jeg skulde tvivle paa, om denne Interesse er mere end en indbildt Interesse; thi ogsaa dette kan jo have sine Konsekvenser, som jeg ikke her skal komme nærmere ind paa. Men een Ting vil dog være sikkert, at det vil være en egen Valgbevægelse at rejse om en Sag, som, dersom man satte sin Krig igjennem, kun vilde føre til, at man